

Temat :Funkcje banku centralnego-Narodowego Banku Polski.

Polecenie:Wymień podstawowe funkcje NBP.

Załącznik: Skan podręcznika PP str.96-98.

Podsumowanie

- Pieniądz to powszechnie akceptowany środek płatniczy.
- W kolejnych etapach rozwoju cywilizacyjnego występowały następujące formy pieniądza: pieniądz towarowy, kruszce, pieniądz kruszcowy, pieniądz papierowy i pieniądz bezgotówkowy.
- W obecnej gospodarce większość transakcji jest rozliczana w formie pieniądza bezgotówkowego.
- Podstawowe funkcje pieniądza to: środek wymiany, miernik wartości, środek płatniczy, środek przechowywania i gromadzenia bogactwa (tezauryzacji).
- Aby pieniądz dobrze pełnił swoje funkcje, musi być: powszechnie akceptowany, poręczny, dobrze zabezpieczony, podzielny i rozpoznawalny.

Pytania i polecenia

1. Wyjaśnij, dlaczego wymiana barterowa została zastąpiona wymianą opartą na pieniądzu.
2. Podaj przykłady transakcji, które mogą być rozliczane w formie pieniądza bezgotówkowego.
3. Wymień zagrożenia wynikające z przechowywania oszczędności w formie gotówki.
4. Wyszukaj w internecie informacje dotyczące zabezpieczeń banknotów euro. W jaki prosty sposób można sprawdzić ich autentyczność?

3.2. Funkcje banku centralnego

System bankowy w Polsce działa na podstawie prawa bankowego. Określa ono między innymi rodzaje banków, zakres ich czynności i odpowiedzialności oraz zadania nadzoru bankowego. Tak jak w większości krajów również w Polsce system bankowy jest dwustopniowy. Istnieje zatem nadrzędny bank centralny (Narodowy Bank Polski) oraz działające na zasadach konkurencji banki komercyjne.

Narodowy Bank Polski jako bank centralny jest najważniejszą instytucją finansową. Odpowiada za system finansowy państwa. Dąży do utrzymania stabilnego poziomu cen, niskiej inflacji oraz stabilnego kursu waluty narodowej w stosunku do innych walut.

Podstawowe funkcje banku centralnego

Największą funkcją jest **emisja pieniądza gotówkowego**. Bank centralny ma monopol na emisję pieniądza. Oznacza to, że żadna instytucja finansowa nie ma możliwości wprowadzania innego pieniądza do obiegu na terenie danego państwa. Bank określa również ilość pieniędzy będących w obiegu. Samą produkcją pieniędzy na zlecenie banku centralnego zajmuje się mennica. Bank centralny - jako emitent pieniądza - ma również wyłączne prawo do niszczenia banknotów i monet uszkodzonych w trakcie użytkowania. Samodzielne niszczenie pieniędzy przez obywateli jest w Polsce prawnie zabronione. Zniszczone

banknoty są wymieniane na pełną wartość w banku centralnym przez banki. Banknoty fałszywe są zatrzymywane bez prawa zwrotu ich wartości posiadaczom. W tym celu należy zachowywać szczególne środki ostrożności przy dokonywaniu transakcji gotówkowych. W przypadku planowanego przyjęcia przez Polskę euro, jako obowiązującego środka płatniczego, emisję banknotów będzie odpowiedzialny Bank Centralny, emitentem monet będzie Narodowy Bank Polski.

**MENNICA
POLSKA**

ISTNIEJE OD 1766 R.

Polska mennica jest głównym producentem banknotów i monet w Polsce i Europie. Produkuje zarówno banknoty, jak również monety w normalnym obiegu, jak również monety kolekcjonerskie emitowane przez NBP. Mennica zajmuje się również w obrocie metalami szlachetnymi, na przykład do sprzedaży sztabki złota, z możliwością dostarczenia do odbiorcy w formie przechowania w skarbcu.

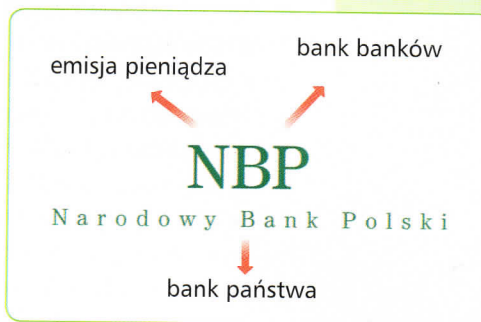
Funkcja banku banków oznacza ścisłą współpracę z bankami komercyjnymi. Polega ona na udzielaniu kredytów gotówkowy oraz regulowaniu wysokości rezerw obowiązkowych od depozytów przez banki komercyjne. Wysokość stopy rezerw obowiązkowych należy zostawić w kasach banków komercyjnych. Procent ten oblicza się od ogólnego zgromadzonego w bankach. Rezerwy są przeznaczane na oszczędności i kontrolę nad wydatkami. Wysokość wpływa również na ilość kredytów udzielanych. Im one podnoszone, to więcej ulokowane w bankach. Zmniejsza to ilość pieniędzy, jakie banki mogą udzielić do obiegu w formie udzielonych kredytów.

Czy wiesz, że...

Niektóre małe państwa ze względów ekonomicznych walutę na swoim terytorium, mimo że nie są członkami samych do tak zwanych państw strefy walutowej, emitują innymi mieszkańcy Andory, Czarnogóry

Banknoty są wymieniane na pełnowartościowe w banku centralnym przez banki komercyjne. Banknoty fałszywe są zatrzymywane przez bank bez prawa zwrotu ich wartości posiadaczowi, zatem należy zachowywać szczególną ostrożność przy dokonywaniu transakcji gotówkowych. Po planowanym przyjęciu przez Polskę waluty euro jako obowiązującego środka płatniczego za emisję banknotów będzie odpowiedzialny Europejski Bank Centralny, emitentem monet euro pozostanie Narodowy Bank Polski.

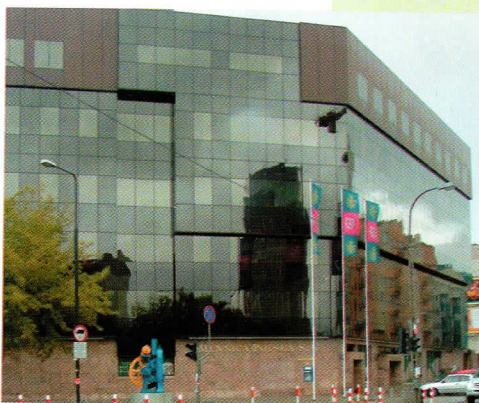
Funkcje banku centralnego.

MENNICA POLSKA

ISTNIEJE OD 1766 R.

Polska mennica jest głównym producentem monet i medali w Polsce i Europie. Produkuje zarówno monety, które są w normalnym obiegu, jak również wiele monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP. Mennica uczestniczy również w obrocie metalami szlachetnymi, oferuje na przykład do sprzedaży sztabki złota o różnej wadze z możliwością dostarczenia do odbiorcy lub też ich przechowania w skarbcu.

Funkcja banku banków oznacza świadczenie usług na rzecz banków komercyjnych. Polega ona na udzielaniu im kredytów, zaopatrywaniu w pieniądź gotówkowy oraz regulowaniu wysokości rezerw obowiązkowych odprowadzanych od depozytów przez banki komercyjne do banku centralnego. Określenie wysokości stopy rezerw obowiązkowych polega na ustaleniu procentu, jaki należy zostawić w kasach banków komercyjnych i odprowadzić do banku centralnego. Procent ten oblicza się od ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych zgromadzonych w bankach. Rezerwy obowiązkowe mają na celu ochronę naszych oszczędności i kontrolę nad wypłacalnością banków komercyjnych. Ich wysokość wpływa również na ilość pieniądza będącego w obiegu. Jeżeli są one podnoszone, to więcej ułożonych w bankach komercyjnych pieniędzy, stanowiących oszczędności społeczeństwa, musi trafić do banku centralnego. Zmniejsza to ilość pieniędzy, jakie banki komercyjne mogą ponownie wprowadzić do obiegu w formie udzielonych kredytów. Rezerwy obowiązkowe są z re-

rezerwy
obowiązkowe

Czy wiesz, że...

Niektóre małe państwa ze względów ekonomicznych przyjęły euro jako oficjalną walutę na swoim terytorium, mimo że nie należą do Unii Europejskiej, a tym samym do tak zwanych państw strefy euro. Walutą euro posługują się między innymi mieszkańcy Andory, Czarnogóry i Kosowa.

guły nieoprocentowane, a ich zmniejszenie wpływa na zwiększenie opłacalności działalności banków komercyjnych, które chętniej udzielają kredytów. Prowadzi to także do zwiększenia ilości pieniądza w obiegu. Udzielanie przez banki kredytów powoduje wzrost popytu i pobudzenie koniunktury gospodarczej.

Funkcja banku państwa polega na prowadzeniu rachunków i rozliczeń państwa. Większość należnych podatków jest przekazywana przez obywateli i przedsiębiorstwa na rachunki w banku centralnym. Bank centralny w Polsce obsługuje budżet i papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa oraz pokrywa zobowiązania zagraniczne. Narodowy Bank Polski obsługuje również środki finansowe otrzymane przez Polskę z Unii Europejskiej oraz przekazuje składki członkowskie wpłacane przez nasz kraj do budżetu wspólnoty.

Czy wiesz, że...

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej NBP uruchomił nowy system SORBNET-EURO do obsługi rachunków bieżących w euro. Umożliwia on również obsługę płatności pomiędzy bankami polskimi a bankami z krajów Unii Europejskiej.

Bank centralny pełni również **funkcję stabilizacyjną** rynku finansowego polegającą na jego ingerencji w czasach kryzysów finansowych, gdyż panika na rynkach kapitałowych mogłaby zagrozić stabilności systemu finansowego państwa.

Na przykład w czasach ogólnoswiatowego kryzysu gospodarczego, który pojawił się w 2008 roku wiele banków centralnych wspomagało finansowo banki komercyjne w celu zapewnienia im bezpieczeństwa i wypłacalności.

Funkcja kontrolna obejmuje realizowanie polityki pieniężnej państwa. Kontrola ilości pieniądza i wielkości kredytu w gospodarce jest realizowana w taki sposób, aby jego wartość odpowiadała potrzebom gospodarki bez spowalniania jej rozwoju. Zbyt duża ilość pieniądza w obiegu może stwarzać niebezpieczeństwo inflacji.

Narodowy Bank Polski prowadzi również **działalność edukacyjną** skierowaną do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Na stronach internetowych banku znajduje się wiele kursów e-learningowych oraz słownik pojęć ekonomicznych pomocny w opanowaniu wiedzy z zakresu ekonomii. Instrukcja ta ogłasza również konkursy, organizuje warsztaty dla młodzieży i funduje stypendia ułatwiające edukację w szkołach wyższych.

Bardzo ważna jest relacja między bankiem centralnym a rządem, którego politykę pieniężną bank realizuje. Z jednej strony w państwach demokratycznych bank centralny jest niezależny od rządu, a jego głównym celem jest stabilność cen i ograniczanie inflacji. Z drugiej strony zależy on jednak od rządu, który określa założenia polityki gospodarczej i w ten sposób stawia przed bankiem centralnym konkretne zadania do wykonania.

Rada Polityki Pieniężnej

Oddzielną funkcję w systemie finansowym Polski pełni Rada Polityki Pieniężnej, niezależna od Narodowego Banku Polskiego. Najważniejszym celem działania RPP jest walka z inflacją. Radę stanowi zespół niezależnych specjalistów ustalających

wysokość stopy procentowej, we bankom komercyjnym. Ma to pod... instytucje finansowe w Polsce wys... ludności i przedsiębiorstw, co wpl... Obniżanie stóp procentowych bę... lanych kredytów, ale jednocześnie... zniechęca ludzi do oszczędzania. S... i może wywołać wzrost stopy inflac... jedną z metod zmniejszania inflac... oprocentowania kredytów i może... inwestycji. Rada Polityki Pieniężnej... aby ograniczać inflację i zapewnić b... wego państwa, co jest szczególnie v...

Od 2001 roku Rada Polityki Pieniężnej... Wynika to ze zmniejszającej się w Pols... lata 2004 i 2007, kiedy to podstawowe... poprzednim (na zdjęciu Marek Belka, c... Rady Polityki Pieniężnej).

Po wprowadzeniu w Unii Euro... **Europejski System Banków Centra**... banki krajów członkowskich oraz E... bank korzysta z tych samych środków... ustala poziom stóp procentowych... wspiera politykę gospodarczą krajów... do strefy euro polski złoty zostan... a Europejski Bank Centralny kształ... również na sytuację gospodarczą P...

Podsumowanie

- Narodowy Bank Polski jest najważ...
- Do podstawowych funkcji NBP należą... usług na rzecz banków komercyjny...
- Narodowy Bank Polski stabilizuje... w gospodarce i prowadzi działalno...
- Rada Polityki Pieniężnej ustala w... NBP udziela kredytów i pożyczek b...

Pytania i polecenia

1. Które z wymienionych funkcji ban... stabilność systemu finansowego w...
2. Przedstaw własne propozycje rewe... gu po przyjęciu przez Polskę tej w...
3. Wymień kraje Unii Europejskiej, w...

funkcja
stabilizacyjna

funkcja kontrolna

